והיינו דתנן. במסכת שקלים: **פתחיה על הקינין.** על הסופר שסמו קינין שהמתנדב קן מביא מעות ונותן לתוכו די"ג שופרות היו במקדש [ז] ויש בהם שניים שסמן תוריים[ח] וגוזלות עולה במסכת שקלים[ט]: **שפופת דברים ודורשן.** כגון לימתי לעוותי: **בעלי קומה.** שיתרמו מהן בעלי דיינים ולא יקרוי: **בעלי כשפים.** שאם יהא הגדון [מ] מכשף והסור לא יאלוט בו יעשו הן מכשפות וימיתוהו בכל מיתה שיוכלו [י]: **הסורגמן.** שלא יחליף [יא] טענותיו ויפחיידוהו: **דהוה ביול ליפני.** בולג ומערבב הלשונות: **ודורשן.** כגון עין סוכר וגגות גריפין. והיינו דקרו ליה מרדכי בלשן: **מתני' כריפות.** כורכין וקושרין לאשי הבגלים [יב]: מלא מגרוף: **וכל עיירות הסמוכות לשם מסכנסות**[ג] . המולה גדולה שיבינו בייתוסין שבמולאי יו"ט קוראין [יד] אותן דבייתוסין לא מודו [טו] כדמפרש לקמן: **אמר לון.** הקולר לבני עיירות העומדות עליו: **בא השמש.** [טז] אמרו לו הן: **מגל זה.** כלומר [יז] במגל זה אקצור התבואה: **בקופה זו.** אתן התבואה [יח]: **שבא זו.** [כ][כלומר] אקצור בשבת: **אמרו לו הין.** ג' פעמים שואל להן כל דבר: **וכל כך.** שהיה שואל למה: **מפני הבייתוסים שאומרים אין קצירה בעומר כמולאי יו"ט.** אלא במולאי שבת כדמפרש בגמרא לפיכך הקוראים מגבהיהן קולן כדי שישמעו בייתוסין להוציא מלבן: **גמ' דלא להתענאה בהון.** אבל למספד שרי: [כא][**במקלסון ומקלסהון.** מיכא דחמירי כולי האי לתפי' למספד אסור: **איתוקם תמידא.** הוקם התמיד על משפטו כדמפרש לקמיה דלא למספד: **עד סוף מועדא.** פסח: **איתוקב.** נתיישב על דינו שבאותן ימים נגמו חכמים את הבייתוסים: **דלא להתענאה.** אבל למספד שרי דלא הוי שמחה [כב] שרי דלא להתענאה בהון. שטלן אסורין בתענית ומקלסהון שיש בהן קלת תמורין כ"כ שבהספד נמי אסורין מריש ירחא דניסן עד תמניא ביה. דכל שמונה ימים נשלו ומתו בדבר עד שנלאו את הגדולים ועשו אותם יום טוב וכבר זה מפורש בפרק רבי ישמעאל ובמגילת תענית המעיד אלגנו איתוקם תמידא דלא למיספד. שהיו הגדולים אומרים יחיד מתנדב ומביא תמיד, מאי דרוש בדם את הכבש בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים מאי אהדרו [כג] את קרבני לחמי לאשי [ו] תשמרו שיהיו כולן כראוי מתרומות הלשכה מתמניא ביה ועד סוף מועדא איתוקב [ה]חגא דשבועיא דלא [כד] [ז] למספד שהיו בייתוסין אומרים עצרת אחר השבת ניטפל להם רבן יוחנן בן זכאי ואמר להם שוטים מנין לכם ולא היה אדם אחד שהיה משיבו חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו ואמר [כה] משה רבינו אוהב ישראל היה ויודע שעצרת יום אחד הוא [כו] עמד ותקנה אחר שבת כדי שיהו ישראל מתעגנין שני ימים קרא עליו מקרא זה [4]אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר ואם בקונטרס ואמר [כז] משה רבינו אוהב ישראל היה ויודע שעצרת יום אחד הוא [כז] עמד ותקנה אחר שבת כדי שיהו ישראל מתעגנין שני ימים קרא עליו מקרא זה [4]אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר ואם מותר ר' יוסי אומר בין לפניו בין לאחריו אסור ומיהו קלת קשה לגירסא זו דפריך התם למה לי למימר מרש ירחא דניסן לימא מתרי בניסן ורשא בקבוסו ואכולה מילתא פריך כד] ואית ספרים דגרסי בתרוייהו דלא למספד: **עמד** ותקנה. והקב"ה הסכים על ידו: **אחד עשר יום.** פירש שכל אותו הדרך הלכו בשלשה ימים וזה לשונו אחד עשר יום מחורב אמר להם משה ליסראל ראו מה גרמתם אין לך דרך קצרה מחורב לקדש ברנע כדרך הר שעיר ואף הוא מהלך אחד עשר יום ואתם הלכתם אותה בג' ימים שהרי בעשרים באייר נסעו מחורב שנאמר ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחודש נעלה הענן וגו' בעשרים ותשעה בסיון שלחו המרגלים מקדש ברנע לא מהן שלשים יום שעשו בקבורות התאוה אכלו בשר חדש ימים ושבעה ימים שעשו בחצרות להסגירה של מרים נמצא שבשלשה ימים הלכו כל אותו הדרך וכל כך היתה שכינה מתלבטת בשביל להגר לאתכם לארץ ובשביל שקבלתם היסד אתכם שכינות הר שעיר הרבעים שנה עד כאן לשונו והשתא נראה דלהכי מייתי האי קרא דאחד עשר יום דאם היה אוהב ישראל למה איחרן הרבעים שנה ולא הגליחו לגלות כמו שעשו באותן שלשה ימים:

והיינו דתנן[ו] א**פתחיה על הקינין** [ו] זה מרדכי למה נקרא שמו פתחיה שפותח דברים ודורשן ויודע בשבעים לשון כולהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון [ז]דאמר רבי יוחנן [2]אין מושיבים בסנהדרין אלא בעלי חכמה בעלי מראה בעלי קומה בעלי זקנה בעלי כשפים ויודעים שבעים לשון שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן אלא דהוה בייל לישני ודריש והיינו [ח]דכתיב במרדכי [1]בלשן: **מתני'** [2]כיצד [ט] הן עושין שלוחי בית דין יוצאין מערב יום טוב ועושין אותן כריכות במחובר לקרקע כדי שיהא נוח לקצור כל העיירות הסמוכות לשם מתכנסות לשם כדי שיהא נקצר בעסק גדול כיון שהחשיכה אומר להן בא השמש [י] אומר הין בא השמש אומר הין מגל זו אומר הין מגל זו אומר הין קופה זו אומר הין קופה זו אומר הין בשבת אומר להן שבת זו אמר [יא]הין שבת זו אמר הין אקצור והם אומרים לו קצור אקצור והם אומרים לו קצור שלש פעמים על כל דבר ודבר והן אומרים לו הין הין הין כל כך למה [יב](לי) מפני הבייתוסים שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יו"ט: **גמ' ת"ר**[יג] אלין יומיא דלא להתענאה בהון ומקצתהון דלא למספד בהון מריש ירחא דניסן עד תמניא ביה איתוקם תמידא דלא למספד ומתמניא ביה ועד סוף מועדא איתוקב חגא דשבועיא דלא [יד] [יג]למספד מריש ירחא דניסן ועד תמניא ביה איתוקם תמידא דלא למספד שהיו צדוקים אומרים יחיד מתנדב ומביא תמיד מאי דרוש [2]את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים מאי אהדרו [יד] [3]את קרבני לחמי לאשי [ו] תשמרו שיהיו כולן [ד]באין מתרומות הלשכה מתמניא ביה ועד סוף מועדא איתוקב [ה]חגא דשבועיא דלא [טו] [ז] למספד שהיו בייתוסין אומרים עצרת אחר השבת ניטפל להם רבן יוחנן בן זכאי ואמר להם שוטים מנין לכם ולא היה אדם אחד שהיה משיבו חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט

בעלי כשפים. פירש רש"י גאון כדי לידע את הדין כדאמרינן בפרק שמעון שטר חוב (ב"מ דף ק"ה ע"ב) דאמר רבי יוחנן בר נפחא אמר רבי אלעזר בן אבינו אמר רבי אלעזר בן חלפתא אמר רבי אלעזר בן פרטא אמר רבי אלעזר בן עזריה אמר רבי אלעזר בן ערך אמר רבי אלעזר בן מתיא אמר רבי אלעזר בן שמוע אמר רבי אלעזר בן יעקב אמר רבי אלעזר בן אלעאי אמר רבי אלעזר בן מהלל אמר רבי אלעזר בן יאיר אמר רבי אלעזר בן חרסום אמר רבי אלעזר בן אבינא אמר רבי אלעזר בן אבינא אמר רבי אלעזר בן אבינא

כתוב אחד אומר תספרו חמשים יום. ואם תאמר והלא לא ספרינו אלא מ"ט יום ויש לומר שלא נזה הכתוב לספור חמשים דהכי קאמר קרא [בא] עד מ"מ מחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו אי נמי חמשים יום תספרו אוהקרבתם דבתריה קאי והכי קאמר עד ממחרת השבת השביעית תספרו ולא עד בכלל ג' יום והקרבתם מנחה חדשה [ו]:

מה חדש סמוך לביאתו ניכר. פירש בקונטרס לביאת חשבונו ניכר מאימת מתחיל למנותו דהיינו מיום כ"ט משעת מולד לבנה אף עצרת סמוך למנין החמשים ניכר להם יום קבוע דהיינו בט"ז בחודש ממחרת יו"ט ראשון שאם ממחרים עד לאחר השבת אין שם היכר יום קבוע דפעמים שמתחילין למנות בט"ז פעמים בי"ז פעמים בשמנה עשר פעמים בי"ט ור"ת מפרש מה חודש סמוך לביאתו של חודש ניכר מתי יהיה [בב] רש"ש חודש דמיד דמיכסי סיהרא ואינה נראית כולי עלמא ידעי שהיום יהיה מולד ולמחר יקדשו ב"ד את החדש אף עצרת צריך שיהא ניכר וידוע לעולם זמן קדושתה סמוך לביאתה דהיינו אם מתחילין למנות בששה עשר בניסן שיתנו עיניהם כמה הלבנה גדולה בחמשה לחודש וכשיראה בסיון באותו שיעור ידעו שלמחר יתקדש עצרת ולקמן פריך דלמא ביו"ט אחרון קאי ויתנו עיניהם בי"ב בסיון וה"ר משולם גרים מנה ימים וקדש יובל משום דמנה ימים וקדש חודש נפקא לן בריש מסכת מגילה (דף ה.) מדכתיב עד חדש ימים ימים אתה מונה לחדשים ואי אתה מונה שנות לחדשים וזו היא מדרש חכמים ולא שייך למימר אמרה תורה אלא בדבר שהגלדוקים מודים בו [ז] כי הוה אמינא דמני (בפ' בתרא דר"ה) (דף כט.) הכי אמרה תורה הבא עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת דבהדיא כתיב וכן ספירת יובל כתובה בהדיא קמיון לביאת התחלת חשבונו ניכר שלעולם מתחילין למנות למחרת שנת החמשים אף עצרת סמוך לביאת התחלת חשבונו יהא ניכר שזה הוא למחרת יו"ט הראשון ולא ישתנה לעולם ור"ת אומר דמלינו בשילהי פ"ק דר"ה (דף טז.) אמרה תורה נסכו מים לפני בחג אע"פ שאין הגלדוקים מודים שרגשמוהו [גב] באתרוגיהן ומיהו יש לחלק משום דהתם קאמר מפני מה אמרה תורה אבל יש להביא ראיה מהא דאמרינן [ד] עולת חודש בחדשו אמרה תורה חדש [ה] (חודש) והבא לי קרבן מתרומה חדשה ואין לדוקין מודין בדרשה זו ועוד קשה דה"ל למימר מנה שנים וקדש יובל דימים לא מצינו דהכי כתיב קרא וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים ועוד יש לפרש מה חודש סמוך לביאתו ניכר כל שעה ע"י [ו] חשבון מתי יבוא שלעולם כשיעבור שלשים יום מר"ח מקדשין את החדש אף עצרת סמוך לביאה ניכרת על ידי חשבון השוה יש להכיר מתי יבא עצרת שלעולם לאחר חמשים יהא עצרת ולדברי הגלדוקין איה ניכרת יפה דפעמים יש יותר [ז]: **מה** להלן רגל בו'. ולדבריהם זימנין דהוי אחר הרגל כגון דחל בשבת בשבת: **רגל** ותחלת הרגל. אע"ג דעצרת יום אחד כיון דיש לחגיגתו תשלומין כל שבעה שייך בה תחלת רגל: **וספרתם** לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד. גבי יובל כתיב (ויקרא כה) וספרת לך דלגבי דין קאמר להו רחמנא ושמא בית דין סופרין ומברכין כמו שאנו מברכין על ספירת העומר וגבי זבה דכתיב (שם טו) וספרה לא שייך בה ברכה כיון שסתרת דמי חזיה אפילו בשביעי סתרה [ח]: **רבי** יהודה בן בתירא אומר אינו צריך. בברייתא דלעיל דורש ר"י בן בתירא בענין אחר ובספר שכתב רבינו גרשום מאור עיני הגולה מתוך מהא בתרא בן בתירא וגרים ר"י סתם ושמא שנים היו לאחד היה בזמן הבית כדמוכח ברים פסחים (דף ג.) ועוד היה אחד דלמרינן בירושלמי [ט] דר"מ ור' יהושע ביטלו מכשפות מגזרו של ר"י בן בתירא שלא היה יכול להוליד ואין למוש במאי דתני ליה בתר תנאי בתרא דה"נ תני מילתיה דר' יוסי בתר רבי יוסי בר"י שהיה ר"י מבירו של ר' יוסי פ' אחד דיני ממונות (סנהדרין לד.):

כתוב

ואם משה רבינו אוהב ישראל היה למה איחרן במדבר ארבעים שנה אמר לו רבי בכך אתה פוטרני אמר לו שוטה ולא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בטילה שלכם כתוב אחד אומר [1]תספרו חמשים יום וכתוב אחד אומר [2]שבע שבתות תמימות תהיינה הא כיצד כאן ביום טוב שחל להיות בשבת כאן ביו"ט שחל להיות באמצע שבת (של [ח] ר' אליעזר סו"פר רבי יהושע מו"נה רבי ישמעאל מע"מר רבי יהודה למ"טה סימן) רבי אליעזר אומר אינו צריך הרי הוא אומר [3]תספר לך ספירה תלויה בבית דין [ט] שהם [ו] יודעים לחדש ממחרת השבת מחרת י"ט יצאת שבת בראשית שספירתה בכל אדם רבי יהושע אומר אמרה [ז]תורה [א]מנה ימים וקדש חדש מנה ימים וקדש עצרת מה חדש סמוך לביאתו ניכר אף עצרת סמוך לביאתו ניכרת [ג] וא"ת עצרת לעולם אחר השבת היאך תהא ניכרת משלפניה רבי ישמעאל אומר אמרה תורה הבא עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת מה להלן רגל ותחלת רגל אף כאן רגל ותחלת רגל רבי [ג]יהודה בן בתירא אומר נאמר שבת [ד] למעלה ונאמר שבת למטה מה להלן רגל ותחלת רגל סמוך לה אף כאן רגל ותחלת רגל סמוך לה ת"ר [2]וספרתם לכם [ב]שתהא ספירה לכל אחד ואחד [2]ממחרת השבת ממחרת יו"ט או אינו אלא למחרת שבת בראשית רבי יוסי בר יהודה אומר הרי הוא אומר תספרו חמשים יום כל ספירות שאתה סופר לא יהו אלא חמשים יום [ג]ואם תאמר ממחרת שבת בראשית פעמים שאתה מוצא חמשים ואחד ופעמים שאתה מוצא חמשים ושנים חמשים ושלשה חמשים וארבעה חמשים וחמשה חמשים וששה ר"י בן בתירא אומר אינו צריך הרי

שאם היה משה מוליך את ישראל דרך הר שעיר היו באין באחד עשר יום לקדש שהיא סמוכה לארץ ישראל: **ואם אוהבן היה למה** [ה] **מאחרן ארבעים שנה.** ודיחוי בעלמא קאמר ליה משום דהוה היה אומר דברי הבל: **לא אמר אורה שלמה** (א) . [ו] (לעולם) [ד] לדחות אדם בקנה ובקש כשיחה בטילה שלכם דלגו יש לראיה ולכם אין לראיה: **חמשים יום.** משמע ימים ולא שבועות וכתוב אחד אומר שבועות ושבועות לא קרי אלא אותן המתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת: **הא כיצד הא כיו"ט.** ראשון של פסח שחל להיות בשבת דממחרתו אחר השבת יום הבאת עומר ומתחילין לימנות [ח] ממוקם שבע שבתות תמימות תהיינה: **כיו"ט.** של פסח שחל להיות באמצע שבת דמתחילין למנות למחרתו מיתוקם קרא בחמשים יום ולא שבועות שלמות [ט] אלא מתחילין למנות באמצע שבת: **ספר לך.** משמע לך אתה מסורה הספירה: **ספירה תלויה בבית דין.** שבית דין קובעין [י] המועדות וצריך לשאל אימתי חל יום טוב ראשון של פסח שמתחיל למנות הספירה ממחרת: **יאתה שבת בראשית.** שבת ממש שספירתה תלויה בכל אדם שאין צריך [יא] לאדם לישאל לבית דין אימתי חל יום ראשון אלא ממתין עד שבת שבתוך הפסח [יב] מתחיל [ב]: **מנה ימים וקדש חדש.** עד חדש ימים [ו](דחדש) מנה תשעה ועשרים יום ויקדש חדש ביום שלשים: **מה חדש סמוך לביאתו.** חשבונו ניכר [יג] מאימתי מתחיל למנות דהיינו מיום כ"ט משעת מולד הלבנה: **אף עצרת סמוך לביאתו.** מנין החמשים ניכר להם יום קבוע שיתחילו למנות בו דהיינו ממחרת יו"ט ראשון שאם מתמינין עד לאחר השבת אין שם היכר יום קבוע דפעמים שמתחיל למנות (ג) [יד] בי"ז פעמים בי"ח: **מה להלן.** בשם הלחם בעצרת רגל הוא ותחילת רגל: **אף.** יום הבאת עומר רגל ותחילת רגל ואם נמתין עד לאחר השבת פעמים שהיתה באה בסוף הרגל כגון שחל שבת בשני בשבת: **שבת למעט.** עד ממחרת השבת השביעית וגו' והקרבתם מנחה חדשה (ויקרא כג) דהיינו עצרת ונאמר שבת למעלה (שם) וספרתם לכם ממחרת השבת וגו': **מה להלן.** בשבת שלמעלה האמור בשמי הלחם: **רגל ותחילת רגל** [טו] **סמוך.** לאותה שבת דהיינו עצרת הסמחלת למחרת של שבת שביעית לאחר [טז] שעברה שבוע לאותה שבת היינו שבוע [יז] אף שלמעלה האמורה בעומר רגל ותחילת הרגל הוי סמוך לה [ו]דהיינו יום ראשון של פסח שיהא [יח] סמוך (לרגל) לעומר (אלמא) ממחרת השבת ממחרת יו"ט קאמר דיום טוב קרוי שבת דכתיב (שם) ביום הראשון שבתון: **לכל אחד ואחד.** שכל אחד חייב לספור: **כל ספירות שאתה סופר.** לעולם יהו שוות שלא יהו בכולן אלא כאחד המחשיב כשם שאם חל פסח בשבת שלדברי הכל אתה מונה מיום המחרת שהוא יו"ט שני של פסח אלא חמשים. וא"ת שבת בראשית פעמים שאתה מונה לפי החשבון של אשתקד [ב] שהתחילה למנות מיום שני יהא עכשיו ג"א כגון חל פסח [יט](שלג) בערב שבת ואתה מונה מאחד בשבת ג"ב כגון אם חל בה' בשבת ג"ג כגון אם חל ברביעי בשבת ג"ד בשלישי ג"ה בשני ג"ו באחד בשבת מיום ראשון עד יום עצרת: וכי

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ח מהלכות קידוש החדש הלכה ח]:

מז ב מיי' פ"ז מהלכות תמידין ומוספין הל' כד סמג עשין ר טוש"ע א"ח סימן תפט סעיף ב:

מז ג מיי' שם הלכה יא:

תורה אור השלם

1. עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ׃ ויקרא כג טז
2. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה׃

ויקרא כג טו

3. שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפֹּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת׃

דברים טז ט

מוסף רש"י

מנה ימים. שלשים יום **וקדש חדש.** למוספין מנה **ימים.** חמשים יום **וקדש עצרת.** בקרבנותיו (חגיגה יז: וכעי"ז ר"ה ה).

שיטה מקובצת

א) של אליעזר סופ"ר יהושע מוג"ה ישמעאל מעמ"ר יהודה למ"ה סימן: **ב)** תיבות שהם יודעים לחדש ממחרת השבת מחמרת יו"ט נמחק: **ג)** תיבות וא"ת עצרת לעולם כו' ניכרת משלפניה נמחק: **ד)** נאמר שבת למטה ונאמר שבת למעלה: **ה)** למה איחרן: **ו)** שלמה ולא לדחות אדם בעלמא: **ז)** שחל להיות בשבת דממחרתו אחד בשבת: **ח)** למנות עד סוף החשבון דהשתא: **ט)** שלמות דלא משכחת שבועות שלמות אלא היכא דמונה מאחר בשבת אלמא ותיבת אלא נמחק: **י)** קובעין לך המועדות ויורוך איתתי: **יא)** צריך אדם: **יב)** ומתחיל: **יג)** ניכר להם: **יד)** למנות בט"ז פעמים: **טו)** ותחלת רגל הרי: **טז)** לאחר שעבר השבוע: **יז)** שבוע הס"ד ומה"ד אף שבת שלמעלה: **יח)** סמוך לעומר אלמא: **יט)** תיבת ימים נמחק: **כ)** שהתחלת למנות מיום שני של יום טוב כו' פסח בערב ותיבת של נמחק: **כא)** עד ממחרת השבת וגו' וא"ת פשטיה דקרא במאי מוקמת ליה הרי שבע שבתות אינו אלא מ"ט ופרש"י דעד ולא עד בכלל הוא. תוס' אחרות: **כב)** ראש חדש חדש לעולם הלבנה הישנה ממעטת עד משהו ואח"כ כ"ד שעות דמיכסי סיהרא י"ח מעתיקא ששם מחדתא אף עצרת לעולם ע"י הלבנה ניכרת באתה דלעולם יהיה ששה בסיון אבל לדברי הביתוסים אינו לעולם בששה בסיון אלא דפעמים בד' או בה' עד י"ב בסיון תר' א': **כג)** באתרוגיהן. גליון ומיהו י"ל דמ"מ הכא אי לאו דמודו בה צדוקין מה תשובה היא להם מיהו אין למחוק בשביל כך הספרים עיין בתוס' ר"ה (דף ה ע"א):

מסורת הש"ס

ו) כ"ל יודעים נקדש י"ט יפלת שבת כו' והמאחר נמחק. ל"ק, **ב)** [מגיגה יז: ד"ה ה. ע"ש], **ג)** [מ"ל שיטבו], **ד)** כ"ל מ"ז ול"ל שלנו, **ה)** כ"ל ומתחיל למנות. ל"ק, **ו)** כ"ק מ"ז, **ז)** כ"א דהיינו יום שני של פסח שיהא סמוך לשבת אלמא וכו', **ח)** כ"ל סמוך הרגל לעומר והסמ"ל ואמ"ל ד"ה לכל אחד כו' לספור הס"ד ואמ"כ ד"ה ממחרת השבת שבתון הס"ד. ל"ק, **ט)** כ"ל מ"ז, **י)** [ועיין מ"ש הרש"ש סוף ערכי פסחים סימן מ' על מילופים הללו ותיקן בפוחן אחרן], **כ)** כ"ל מי ההוא דתני בתר הכי אמרה כו'. ל"ק, **ל)** [מ"ש ז.], **מ)** כ"ק מ"ז, **נ)** כ"א חשבון השוה מתי כו'. ל"ק, **ס)** [וש"ע תוס' ר"ה ה. ד"ה אלמרה], **ע)** [וש"ע תוספות כתובות עב. ד"ה וספרה], **פ)** [דסנהדרין קו"פ ד' מיתות].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא תהא תורה שלמה שלנו לחומת: **(ב)** ד"ה אף עצרת וכו' לעמות בט"ז פעמים בי"ז פעמים בי"ח:

רבינו גרשום

יותר מן ימי התמיד (בשואתים) [בייתוסים] החמירו עליהם וגזרו די לא להענה בהון: כשיחה בטילה שלכם. שאין בה טעמה: כתוב אחד אר' תספרו חמשים יום. אלמא דלא בעינן שבע שבתות תמימות מאחד בשבת ועד שבת אלא בחמשים בעלמא באיזה יום שישלימו: וכתוב [אחד אומר] שבע שבתות תמימות. אלמא בעינן מאחד בשבת ועד שבת אלא חמשים: כאן ביום ראשון של פסח שחל להיות בשבת. משכחת שבע שבתות תמימות כסדרן והוי עצרת אחר שבת: והאי דכתיב יום בעלמא היינו בי"ט שחל להיות באמצע שבת. אלמא דמיקלעא עצרת בכל יומא: מנה ימים וקדש חדש דכתיב עד חדש ימים תלה הכתוב את החדש בימים כלומר שאין מחשבין לחדשים אלא ימים: מה חדש סמוך לביאתו לחחלת חשבונו ניכר שהוא ר"ח שהלבנה בחדושה: אף עצרת סמוך לביאתה נכרת. כלומר סמוך להתחלת מניינה ניכרת שהוא אמת דלא מתחלינן מיקלעא עצרת אלא לאחר שבת דלא לאחר שבת לא מיכר מניינה דזימנין דמתחלינן למימני בתלתא בפסחא וזימנין בארבעה או בחמשה או בשיתא. אלא לעולם אחר י"ט הראשון וניכר מניינה: מה להלן בעצרת רגל ותחלת רגל אף כאן בפסח שבת האמורה בו רגל ותחלת רגל: סמוך לו. דהיינו עצרת ביום אחד אף כאן וספרתם ממחרת השבת שהוא רגל ותחלת רגל סמוך לו היינו ממחרת י"ט ראשון: פעמים שאתה מוצא בין פסח לעצרת חמשים (ואח"כ מיקלע) [ואחר כגון דמיקלע] יומא דפיסחא במעלי שבתא ואי לא מנית אלא מאחר שבת הא חמשין וחד בין פסח לעצרת:

וכי נאמר ממחרת ז] **שבת שבתון הפסח.** דתדע שבשבת של פסח תתחיל לימנות: **ולא השנה מלאה שבתות.** וא"ת שבת ממש לא ובדוק איזה שבת שלא ולאי י"ט [של פסח] הוא: **מלה שאי אפשר יכול לאוכלה שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה.** שלמחר יקרב העומר ואם תמתין עד לאחר השבת נמצאת מבטל מקרא זה כגון חל פסח בשני בשבת ולא תביא עומר עד לאחר השבת נמצא שלא תאכל מצה חדש אלא אותו יום לבדו: **מיום הביאכם.** הכי משמע משיגיע ממחרת השבת דהוא יום הביאכם הוכשרה הפירה משעה שתרלה אם בו ביום אם מחר: **תלמוד לומר מהחל חרמש.** משמע לאחר קצירה וקודם הבאה תחל לספור: **ת"ל מיום הביאכם.** דמשמע לא הוכשרה הפירה אלא משיגיע יום הבאה: **אי מיום הביאכם.** דדרשינן הבאת דשלשתן הוקבעו כאחד יכול שלשתן ביום: **קצירה ופירה בלילה.** דקצירה לא סגי ח] ג)דלא מקמי הפירה כדכתיב (דברים טז) מהחל חרמש וגו' (ה) והבאה ביום דכתיב (ויקרא כג) מיום הביאכם ט)] וקצירה מקמי הבאה דביום דהא מיום הביאכם כתיב ולא משעת הביאכם י] כתיב וכיון דהשכרה מבערב יום הביאכם הוא: (כ) **תרי תנאי** יא] **דבחרייתא.** והיינו ועוד דרבי יוסי ור"ש בן אלעזר: **אי מדרבן יוחנן** [כ"ז]. דליף משבע שבתות וחמשים יום ההוא דחד קרא אמר ימים וחד קרא אמר שבתות מיבעי ליה לכדאביי: **אי מדרבי אליעזר.** דאמר תלויה בבית דין נהי דאפיקתיה משבת ממש אלא ממאי דממחרת יום יב] ראשון מונה ולמא מי"ע אחרון וכן לר' יהושע דאמר סמוך לביאה מיבעי דלמא דהוי נמי היכר קבוע יג] הוא יום כ"א לניסן לעולם: **דלמא חמשים.** מיום שמתחיל למנות דהיינו אחר השבת לבר משיתא דלף על גב יד] דחל פסח באחד בשבת עד אחד בשבת האחר דהוו טז] נ"ו בהנך שית לא איכפת לן דקרא לא נסיב אלא מיומא דמתחלינן למימני. האי דנקט שית לאו דוקא אלא סוף מילתא דר' יוסי בר יהודה נקט: **ר' יוסי נמי חזי ליה** טז] ד) **פירכא והיינו דקאמר ועוד: אמימר מני יומי ולא שבועי אמר.** האי מיניה דהשתא לאו חזכה הוא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש בעלמא הוא הלכך ביומי סגי: **מתני' ומהכהכין.** בעזרה בשבלים: **וחכמים אומרים.** בתחילה חוכטין אותו ולא כדרך תבואה יבשה שחוכטין יז] אותן במקל שקורין פליי"ל אלא בקנים לחים ובקולחות בקלח של כרוב כדי שלא יתמעך ואח"כ מקיימין בו מצות קלי: **נוחנין אותו באבוב.** כלי של נחשת וזה שמו: **של גרוסות.** שלא היו טוחנות דק אלא עבה יח) שכן דרך הסולת: וגרוסות היינו לשון גריסין שטוחנין בהן פולין ואין מוציאה אלא הקליפה בנפה מהגרעינין יח] בעצמן שאם יטחנו יפה יעבור יט] כל הקליפה בנפה עם הסולת ועל שם כך נקראת גרס כדמתרגם אחר דגרס ונקרא גרס דמתרגם אחר דגרס ונקרא גרס כמו (בראשית מ) ויגרשהו מן הגן. ויגרשהו מן המקום: **ואימתי שירצה יביא.** והא דכתיב בכל מלאכת עבודת המקדש ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו: **כתוב** אחד אומר ששת ימים תאכל מצות. נסוף ערבי פסחים (פסחים קכ.) דריש מייתי מה שביעי רשות אף ששה רשות משום דכתיב ויהיו השביעי ונסוף פרק שני דמגיגה (דף יח.) נמי דרשינן מה שביעי עצור אף כולן עצורים ושמא תרתי שמעת מינה: **הרי הוא אומר תספור לך ספירה תלויה בבית דין יצתה שבת בראשית שספירתה בכל אדם רבי יוסי אומר ממחרת השבת** ממחרת יום טוב אתה אומר ממחרת יו"ט או אינו אלא ממחרת שבת בראשית אמרת וכי נאמר ממחרת השבת שבתוך הפסח והלא לא נאמר אלא ממחרת השבת דכל השנה כולה מלאה שבתות צא ובדוק איזו שבת ועוד נאמרה שבת למטה ונאמרה שבת למעלה [ט] מה להלן רגל ותחילת רגל אף כאן רגל ותחילת רגל רבי שמעון בן אלעזר אומר כתוב אחד אומר [1]ששת ימים תאכל מצות וכתוב אחד אומר [2]שבעת ימים מצות תאכלו הא כיצד מצה שאי אתה יכול לאוכלה שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה מן החדש [3]מיום הביאכם תספרו יכול יקצור ויביא ואימתי שירצה יספור ויספור אי מיום הביאכם יכול יקצור ויספור ויביא ביום ת"ל [3]שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי אתה מוצא שבע שבתות תמימות בזמן שאתה [ז] מתחיל לימנות מבערב יכול יקצור ויביא ויספור בלילה ת"ל מיום הביאכם הא כיצד קצירה [ט]וספירה [א]בלילה והבאה ביום אמר רבא כולהו אית להו פירכא בר [ג] מתרתי תנאי בתראי בין במתניתא קמייתא בין במתניתא בתרייתא דלית להו פירכא אי מדרבן יוחנן בן זכאי דלמא כדאביי דאמר אביי [ב]מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי אי מדרבי אליעזר ורבי יהושע ממאי דביום טוב ראשון קאי דלמא ביו"ט אחרון קאי דרבי ישמעאל ור' יהודה בן בתירא לית להו פירכא אי מדרבי יוסי בר' יהודה הוה אמינא דלמא חמשין לבר [ד] מהני שיתא אי מדר' יהודה בן בתירא ממאי דביו"ט ראשון קאי דלמא ביו"ט אחרון קאי ר' יוסי נמי חזי ליה פירכא והיינו דקאמר ועוד גופא אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא: **מתני'** [2]קצרוהו ונתנוהו בקופות הביאוהו לעזרה [ה] והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי רבי מאיר וחכ"א [ד]בקנים [ו] ובקולחות חובטין אותו כדי שלא יתמעך [ה]נתנוהו לאבוב ואבוב היה מנוקב כדי שיהא האור שולט בכולו שטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו נתנוהו לריחיים של גרוסות והוציאו ממנו עשרון שהוא מנופה בשלש עשרה נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם [ו]וחייב בחלה ופטור מן המעשר ר' עקיבא מחייב בחלה ובמעשרות: **גמ'** תנו רבנן אביב זה אביב קלוי באש מלמד שהיו ישראל מהבהבין אותו באש כדי לקיים בו מצות קלי דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אין

כרמל דאפי' מרחוק לא מייתי משום כרמל היינו למלוה: **דלית להו פירכא.** אע"ג דאיכא תרתי שמעת מינה: נמי לרבי שמעון בן"ר אלעזר מה שביעי רשות כדפרישית כולהו שמעינן: **זכר** למקדש הוא. נראה דנסקפ חשיבה יכול לבדך ואין לריך להמתין עד שיהא ולאי לילה כיון שהוא אפיקא דרבנן ועוד אומר דאפילו ביום סמוך להשיבה עדיף משום תמימות כדאמרינן לעיל ואין נראה והיכא דשכח לספור בלילה פסק בה"ג שסופר ביום וכן היה נראה מתון סתם מתניתין דסוף פירקין (דף עא.) דתנן מצותו בלילה לקנות ואם נקנה ביום כשר אבל נראה לר"ת עיקר אידך סתמא דמתניתין דפרק שני דמגילה (דף כ:) ומייתי לה בסוף פירקין (דף עב.) כל הלילה כשר לקלירת העומר כו' ודייקינן מינה דקתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום לא ואמרינן בריש מועד קטן (דף ג:) ר"ג ורבי יוסי נמנו על ו) ב] שלשה פרקים הללו והתירום ומסיק רב אשי התם דסבר לה כרבי ישמעאל דדרים מה חרים רשות אף קליר רשות יצא קליר העומר שהוא מצוה ודחינא שבת וכיון דדחינא שבת אין נקנה אלא בלילה כדמוכח בסוף פירקין ועוד דרבי יוחנן דאמר (שם ד.) עשר נטיעות הלכה למשה מסיני סבר לה כר' ישמעאל דדרים מה חרים רשות ודחי שבת עוד חשיב כי האי גוונא הלכתא פסיקתא בהגחל קמא (ב"ק קב.) ובפ"ק דע"ז (דף ז.) גבי כל המשנה ידו על התחתונה ומיהו אין כל כך ראיה משם דאין הלכה לגמרי כאותה משנה דקתני התם וכל המחזיר בו ידו על התחתונה ואין הלכה כן כדמוכח בפרק האומנין (ב"מ עז:) ועיקר מילתא לא סמיך התם אלא אהא דהוי מחלוקת ואחר כך סתם ומהא דמוקי בסוף פירקין (דף עב.) רבי אלעזר ברבי שמעון דאמר נקנה אלא כמצותו פסול כר' עקיבא דאמר כל מלאכה שאי אפשר כו' אין ראיה דאע"ג דקיימא לן כר"ע הא מסקינן התם דרבי נמי סבר לה כוותיה עוד פסק בהלכות גדולות שאם הפסיק יום אחד ולא ספר שוב אינו סופר משום דבעינא תמימות ותימה גדולה הוא ולא יתכן ו): כנף

יז א מיי' פ"ז מהלכות תמידין ומוספין הל"ו [כך]:
יח ב מיי' שם הלכה כב טוש"ע א"ח סי' תפט סעיף ה:
יט ג ד ה מיי' שם הלכה יב:
כ ו מיי' שם ופ"ו מהלכות כמרים הלכה ג:

לעזי רש"י

פליי"ל. מחבט.

שיטה מקובצת

ה) מה להלן רגל ותחלת רגל ויש רגל אחריו אף כאן יום שתהא תחלת רגל אחריו ואם כדברי הבייתוסים פעמים שאין רגל אחריו ויהיה ממחרת השבת לאחר הרגל היכא שחל יום טוב הראשון בראשון ושביעי של פסח בשבת: ב) שאתה מונה [מבערב] הא כיצד ותשאר נמחק: ג) בר מתרי. תיבת מתרתי נמחק: ד) [משיתא.] תיבת מהני נמחק: ה) לעזרה ומהבהבו תיבת והיו נמחק: ו) בקנים ובקלחות: ז) ממחרת השבת: ח) סגי דלא להוי בלילה דתמימות בעינן וקצירה לא סגי דלא להוי קודם הפירה: ט) הביאכם וספירה מקמי הבאה שפיר דמי דהא: י) תיבת כתיב נמחק: יא) תנאי דבברייתא בתרייתא: יב) יום טוב ראשון: יג) קבוע והיינו יום כ"א בניסן: יד) דאע"ג דאם חל פסח באחד בשבת ממתינין עד: טו) חמשים בהנך וחיבת נ"ו נמחק: טז) חזי ליה לדידיה האי פרכא מאי דקאמר צא ובדוק כו' הא איכא למפרך נהי דלאו שבת ממש אלא ממאי דיום טוב ראשון דלמא יום טוב אחרון והיינו דקאמר ועוד: יז) שחובטין אותה: יח) בעצמו: יט) סובין של הקליפה: כ) על שני: